

**Česká školní inspekce
Pražský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIA-265/23-A

Název	Centrum služeb pro rodinu a dítě a dětský domov Charlotty Masarykové
Sídlo	U Včely 176, Zbraslav, 156 00 Praha 5
E-mail	radka.soukupova@cchm.cz
IČO	00874957
Identifikátor	691014698
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	Ing. Radka Soukupová
Zřizovatel	Hlavní město Praha
Místo inspekční činnosti	U Včely 176, Zbraslav 156 00 Praha 5 Sulova 1356/5, Zbraslav 156 00 Praha 5 Nádražní 286/20, Smíchov 150 00 Praha 5
Inspekční činnost na místě	2., 3., 6. a 15. 2. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle vybraných ustanovení zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb.

Inspekční činnost vykonávaná podle § 174 odst. 6 školského zákona.

Charakteristika

Centrum Charlotty Masarykové a Dětský domov (dále „CCHM“, „centrum“ nebo „zařízení“) je multirezortní organizace, která kromě školských služeb poskytuje ohroženým dětem a jejich rodinám také široké spektrum sociálních a zdravotních služeb. Dětský domov (dále „DD“) vznikl v roce 2021 v rámci transformace centra z tradičního zdravotnického zařízení pro děti do tří let. Vybraní klienti byli přemístěni do dvou rodinných skupin v samostatných bytech s nejvyšším povoleným počtem osmi dětí. V nových skupinách působí i část zkušených zdravotnických zaměstnanců, kteří o děti pečovali již v původním zařízení. Pronajímané byty jsou situovány do běžné zástavby v pražských městských částech Zbraslav a Smíchov.

K termínu inspekční činnosti bylo v DD umístěno celkem sedm dětí (v jednání byl právě nástup osmého). Část dětí ve věku povinné školní docházky se vzdělává v místní základní škole, případně nedaleké základní škole speciální, mladší děti navštěvují mateřskou školu. Se speciálními vzdělávacími potřebami bylo k termínu inspekce evidováno pět dětí.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školského zařízení (dále „ředitelka“) stanovila smysluplnou vizi rozvoje zařízení, odrážející aktuální trendy směřování ústavní výchovy. Zařízení poskytuje intenzivní individuální péči menšímu počtu dětí v modelu blízkém rodinnému prostředí, především dětem se zdravotním znevýhodněním vyžadujícím soustavnou péči a jejich sourozencům. Důraz je kladen na harmonický rozvoj osobnosti dětí a jejich praktické uplatnění v reálném životě, na vhodnou náplň volného času dětí, budování korektních mezilidských vztahů a spolupráci s původní rodinou klientů. Poskytovaná péče je podpořena systematickou rehabilitací pro děti s tělesným handicapem a dalšími návaznými službami (logoped, psycholog) a koresponduje tak s původním zaměřením zařízení.

Navázané partnerské vztahy přispívají ke zlepšování nabídky služeb a všestrannému rozvoji dětí. Zařízení přínosně spolupracuje se zřizovatelem i dalšími sociálními partnery, např. s městskou částí, v které sídlí, se soudy i se státní zástupkyní. Úzce spolupracuje také s rodiči dětí a orgány sociálně právní ochrany, např. při realizaci případových schůzek k jednotlivým výchovným problémům dětí za účasti rodinných příslušníků a mediátorů. Rodinám ohrožených dětí je poskytována pomoc i při řešení sociálních a právních problémů s cílem předcházet odchodu dítěte z rodiny do ústavní péče, případně zajistit péči v náhradní rodině. Zařízení intenzivně spolupracuje se školami, do kterých děti docházejí, zejména s třídními učiteli a výchovnými poradci a také se školskými poradenskými zařízeními (dále „ŠPZ“). Pravidelné praxe a stáže v zařízení vykonávají studenti různých vysokých, vyšších odborných a středních škol.

Ředitelka delegovala část svých pravomocí na další zaměstnance, na svou zástupkyni, sociální pracovníci a vedoucí vychovatele rodinných skupin. Kompetence jednotlivých pracovníků nejsou však dostatečně vymezené a dochází tak k nerovnoměrnému zatížení odpovědností vedoucích vychovatelů. Také nastavení informačního systému není optimální. Vychovatelé si předávají informace o dětech a dění ve skupinách v rámci uzavřených skupin, na sociálních sítích, prostřednictvím telefonického kontaktu nebo při osobních setkáních. Ředitelka však získává pouze část těchto informací, s časovým odstupem, zprostředkovaně od vedoucích vychovatelů. Vnitřní elektronický systém je veden pouze formálně, nezachycuje všechny podstatné informace týkající se péče o děti. Takto nastavená praxe znesnadňuje ředitele rychlý přístup k aktuálním informacím.

Kontrolní a hospitační činnost vykonává ředitelka nepravidelně, případně na podkladě konkrétních podnětů. Na základě výsledků svých zjištění a přijímá konkrétní opatření. Účinnost přijímaných opatření už ale není zpětně vyhodnocována, což výrazně snižuje jejich efektivitu. Ředitelka ani její zástupkyně nemají konkrétně stanovenou přímou pedagogickou nebo speciálně pedagogickou činnost a výchovně vzdělávacích činností se v rodinných skupinách účastní jen příležitostně, tím postrádají autentické a aktuální informace o dětech i vychovatelích a kvalitě poskytované péče.

System plánování vychází z ročního plánu výchovně-vzdělávací činnosti, který koresponduje se školním vzdělávacím programem (dále „ŠVP“) a zahrnuje řadu aktivit, které pozitivně podporují rozvoj osobnosti dítěte. Činnosti jsou částečně konkretizovány a rozpracovány v týdenních plánech jednotlivých skupin, ke kterým se děti mohou vyjadřovat a navrhnout změny. V nedostatečné míře se však promítají do vypracovávání a realizace Programů rozvoje osobnosti dítěte (dále „PROD“). Následné rozpracování do týdenních plánů bylo spíše formální, případně chybělo úplně.

Podpora profesního rozvoje pedagogických pracovníků vychází z plánu dalšího vzdělávání a zaměřuje se především na doplňování požadovaného vzdělání. Z celkového počtu šestnácti vychovatelů splňuje devět kvalifikační předpoklady, zbývajících sedm pedagogů si doplňuje potřebné pedagogické a speciálně-pedagogické vzdělání, včetně ředitelky zařízení. Absolvované vzdělání pedagogických pracovníků se však zatím v některých oblastech příliš nepromítá do zvyšování kvality poskytovaných školských služeb, a to především v plánování a vyhodnocování výchovně vzdělávací činnosti a speciálně pedagogické práci s PROD. Další vzdělávací akce vycházejí z potřeb zařízení a byly zaměřeny především na bezpečnost nebo práva dětí. Nedostatečná se jeví podpora nově příchozích a začínajících pedagogů, což se projevuje v nevyrovnané kvalitě plánování a poskytování speciálně pedagogické péče a nevyrovnanou úroveň řízení jednotlivých skupin.

Zařízení nedisponuje pro potřeby dětí kompletním týmem odborných pracovníků, zejména kvalifikovaným metodikem prevence nebo výchovným poradcem, případně etopedem. Částečně je péče v této oblasti nahrazena přenesením některých pravomocí na dvě psychologičky (pracující v CCHM na částečný úvazek a poskytující podporu také pedagogickým pracovníkům), zbytek je v kompetenci klíčových pracovníků (kmenových vychovatelů), kteří jsou jednotlivým dětem určeni v průběhu adaptačního procesu.

Velmi dobré materiální a finanční podmínky umožňují vytvářet funkční prostředí podporující naplňování ŠVP. V materiálních podmínkách se pozitivně odráží vícezdrojové financování. Ředitelka aktivně získává další finanční prostředky na provoz zařízení, např. granty, doplňková činnost, sponzorské dary od soukromých i právnických osob, nadačních fondů či charitativních organizací. Ve spolupráci se zřizovatelem a v souladu se schválenou koncepcí se ředitelce daří zajistit finanční prostředky na nadstandartní počet vychovatelů v rodinných skupinách. Celkové vybavení bytů obou dětských skupin je estetické, vkusné a účelné, připomíná domov běžné rodiny. Děti jsou ubytovány obvykle po dvou v prakticky vybavených pokojích, zajišťujících dostatek prostoru a soukromí, místo na spaní, domácí přípravu do školy i bezpečné uložení osobních věcí a hraček. Ve společných prostorách pak mají k dispozici plně vybavenou kuchyň i pohodlný obývací pokoj. Pro relaxaci a další rozvoj pohybových dovedností mohou děti využívat bohaté sportovní vybavení (např. kola, boby, lyže, stany) a také zahradu s bazénem v areálu CCHM.

Stravování v zařízení vede děti ke zdravému životnímu stylu a je zabezpečováno výchovnými pracovníky ve spolupráci s dětmi, včetně plánování jídelníčků, nákupu potravin a přípravy jídla. Obědy v průběhu pracovního týdne jsou zajišťovány ve školách, do kterých děti docházejí. Všem dětem je poskytováno plné zaopatření. Dále jsou hrazeny potřeby pro

využití volného času a rekreace, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Vychovatelé v průběhu výchovně vzdělávacích činností podporovali a rozvíjeli spontánnost dětí, navozovali příznivou atmosféru přispívající vzájemné důvěře a vytvářeli prostor pro dialog a spolupráci. Nechyběl důraz na rozvoj sociálních a komunikačních kompetencí. Zároveň však dbali na dodržování pravidel společného soužití a plnění svých požadavků. Denní režim byl nastaven s ohledem na věk dětí, respektoval obecné psychohygienické i didaktické zásady.

Výběr realizovaných činností byl pestrý a vyplýval ze zájmů a schopností dětí. Zvolené metody a formy odpovídaly charakteru prováděné činnosti a podporovaly dosažení stanoveného cíle. Opakovaně byla také zaznamenána cílená individualizace činností pro vyrovnávání nerovnoměrností ve vývoji jednotlivých dětí, která z individuálních PROD vyplývá. Často uplatňované průběžné pozitivní slovní hodnocení výsledků dětí přirozeně posilovalo jejich sebedůvěru. Vše bylo podpořeno účinnou kooperací aktuálně přítomných dvojic vychovatelů.

Zařízení aktivně podporuje přípravu dětí na samostatný život. Starší děti si z nakoupených potravin samostatně připravují snídaně, svačiny i večeře, aktivně se podílejí na přípravě společných obědů o víkend. Všechny děti byly vedeny k upevňování návyku pravidelné domácí školní přípravy, úklidu ložnic i společných prostor, k sebeobsluze, k domácím pracovním činnostem i návykům účelného využívání volného času. Převažovaly dovednostní a praktické metody, dařila se vzájemná komunikace a kooperace. Dostatek času byl ponechán i na relaxaci ve formě volných her nebo činností, k rekreaci, zájmovým činnostem a sportovnímu vyžití. Výrazně jsou podporovány aktivity mimo zařízení, v přirozeném sociálním prostředí, prostřednictvím návštěv zájmových útvarů i podporou samostatných vycházek u starších dětí. Velký důraz je kladen na systematickou rehabilitační péči o děti s fyzickým handicapem (tj. různá cvičení a nápravné techniky), odborně poskytovanou vyškolenými vychovateli.

Dětem byl ponechán prostor pro sebevyjádření a možnost pro vytvoření osobního zázemí a soukromí. S případnými problémy se děti obracely s důvěrou přímo na vychovatele, s nimiž běžně řešily své problémy. Nesetkaly se s ponižováním, fyzickým trestáním nebo agresí způsobenou jiným dítětem ani dospělým zaměstnancem, což potvrdily v rozhovorech a dotaznicích zadávaných školními inspektory. Nejsou omezovány v přijímání návštěv, mají umožněn pohyb mimo zařízení formou samostatných vycházek i možnost osobních návštěv osob blízkých v souladu s vnitřním řádem. Aktivně je v zájmu jejich zdravého psychického a emočního vývoje podporován pravidelný kontakt a udržování vztahů i vazeb se zákonnými zástupci či osobami blízkými. Děti uváděly, že jsou se svými právy a povinnostmi seznámeny, svůj pobyt v zařízení hodnotily pozitivně.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnocení chování a jednání dětí je především motivační a je založeno na individuálním přístupu ke každému dítěti včetně důrazu na znalost jeho aktuálního stavu, osobnosti, případně diagnózy. Probíhá formou neformálního nedělního zhodnocení proběhlých aktivit a individuálních výsledků dětí, kdy jsou jejich zážitky a chování během celého týdne slovně

hodnoceny. Vychovatelé navrhnou opatření ve výchově citlivě, transparentně a pro děti předvídatelně tak, aby měla významný motivační vliv při dosahování žádaných změn v postojích dětí a jejich dalším rozvoji. Negativní opatření ve výchově byla dosud využita jen minimálně, vychovatelé ke korekci nežádoucího chování dětí využívají především vytvořených vztahů, pozitivní komunikaci a metody důsledného dodržování a kontroly vzájemných dohod a stanovených pravidel. Děti tím získávají validní zpětnou vazbu o svém chování a jednání.

Klíčoví pracovníci (tj. určení kmenoví vychovatelé) zpracovávají pro každé dítě PROD. Vymezené cíle, kterých by mělo dítě dosáhnout, vycházejí z jeho aktuální osobnostní charakteristiky a závěrů vyvozených z adaptačního období dítěte (diagnostiky). Při zpracování spolupracuje klíčový pracovník s ostatními vychovateli rodinné skupiny, interní psychologkou i vedením zařízení. PROD jsou vedeny spíše formálně a vyhodnocovány nahodile, nezachycují tak dobré výsledky dosahované v oblasti socializace a náprav fyzických handicapů dětí. Nejsou také obvykle realizovány v provázanosti na individuální formy práce s dětmi, s plánováním a realizací výchovně vzdělávacích aktivit rodinné skupiny v týdenních plánech činností a nebylo prokazatelné, zda s vypracovaným PROD byly děti seznámeny a mohly se k němu vyjádřit, jak stanovují i Standardy kvality péče v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Zařízení se cíleně zabývá výsledky vzdělávání ve školách, které děti navštěvují, vychovatelé dětem nabízejí účinnou pomoc a podporu při domácí přípravě na vyučování. Také úzce spolupracují s kmenovými školami a třídními učiteli, případně se ŠPZ na zajištění speciálních vzdělávacích potřeb dětí ve školách. Doporučená opatření poradenských zařízení však realizují v rámci domácí přípravy s nižší mírou důslednosti. (např. používání doporučené kompenzační pomůcky). O průběhu a výsledcích vzdělávání jsou osoby odpovědné za výchovu informovány telefonicky nebo při návštěvách v zařízení.

Ve vnitřním řádu jsou konkretizována kritéria pro vyplácení kapesného, osobního daru k významným událostem nebo peněžitého příspěvku při odchodu ze zařízení pro jednotlivé skupiny dětí. Částky jsou v souladu s příslušnými právními předpisy, mají motivační charakter a jsou řádně vypláceny. Děti nejsou nijak omezovány ani v přijímání a odesílání korespondence, služebním telefonem mohou volat zákonným zástupcům i osobám blízkým. Vlastní telefony mohou využívat podle jasných pravidel a v dostatečné míře.

Zařízení poskytuje dětem ucelené informace o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví, upozorňuje na případná rizika při činnostech v zařízení i mimo něj. Děti jsou prokazatelně seznamovány s pravidly bezpečnosti v dopravě, při sportovní činnosti, manipulaci s vybavením domácnosti při vaření, žehlení, praní apod. Pravidla bezpečnosti jsou obvykle dodržována, což dokládá i nízký počet úrazů ve sledovaném období.

Hlavní cíle prevence sociálně patologických jevů jsou zaměřeny především na primární prevenci a směřují k rozvoji sociálních dovedností, osobnosti dítěte a zdravému životnímu stylu. Děti jsou podporovány ve smysluplném trávení volného času formou zájmového a sportovního vyžití. Realizované aktivity, kterých se děti účastní (např. přednášky, diskuse a pohovory na téma zneužívání návykových látek nebo rizikového chování), se průřezově prolínají s ročními a měsíčními plány činností. Zařízení však nemá jasně stanoveny některé mechanismy a pravidla pro případy nestandardních a krizových situací, např. postupy při donesení omamné látky do zařízení, výskytu závislostního a jiného patologického chování dětí (gambling, poruchy příjmu potravy, akutní úzkostné stavy apod.). Také není rozpracována konkrétní provazba na hodnoticí systém a PROD. Takovéto nastavení preventivního systému jednak znesnadňuje rychlou intervenci v případě výskytu rizikového jevu, jednak pružné reagování na měnící se potřeby a cíle dětí a může tak limitovat jejich

optimální rozvoj. Rovněž někteří vychovatelé nebyli dostatečně obeznámeni s postupy v méně obvyklých situacích, klíčoví pracovníci neměli přístup k doporučením ŠPZ svěřených dětí, což vedlo k tomu, že doporučení tak byla realizována v rámci domácí přípravy s nižší mírou důslednosti (např. používání doporučené kompenzační pomůcky).

Závěry

Vývoj školského zařízení

- DD jako zařízení pro výkon ústavní výchovy vznikl v roce 2021 v rámci transformace z tradičního zdravotnického zařízení pro děti do tří let. Děti jsou postupně umísťovány do nově vznikajících rodinných skupin v samostatných bytech v různých částech Prahy 5.

Silné stránky

- pozitivní a respektující přístup pedagogických pracovníků k dětem,
- intenzivní individuální péče o děti s důrazem na rozvoj osobnosti a praktické uplatnění v běžném životě,
- systematická rehabilitační péče o děti s tělesným handicapem vycházející ze zdravotnických kořenů původního zařízení.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- nedůsledná kontrolní a hospitační činnost, méně funkční mechanismy zpětné vazby,
- přímá pedagogická a speciálně pedagogická práce ředitelky a zástupkyně ředitelky není konkrétně stanovena, je vykonávána nepravidelně,
- formální vedení a nesystematické vyhodnocování PROD,
- nedostatečná informovanost vychovatelů o postupech v méně obvyklých situacích a doporučeních ŠPZ k práci s dětmi se SVP, chybí některé mechanismy a pravidla pro případy nestandardních a krizových situací,
- méně efektivní podpora nově působících a začínajících pedagogů.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- nastavit mechanismy zpětné vazby o zavádění přijatých opatření a prohloubit kontrolní a hospitační činnost, nejlépe v rámci výkonu pravidelné přímé výchovné činnosti ve výchovných skupinách vedením DD,
- důsledněji zavádět Standardy kvality péče v zařízeních pro výkon ústavní výchovy, především v oblasti plánování pedagogické činnosti, vypracovávání a vyhodnocování PROD a aplikaci doporučení ŠPZ v každodenní péči o děti,
- dopracovat preventivní mechanismy zařízení o konkrétní postupy v méně obvyklých situacích,
- propojit obsahy týdenních plánů rodinných skupin s individuálními výchovnými cíli jednotlivých dětí stanovených v PROD,
- zintenzivnit podporu a zaškolování pedagogů v oblasti principů speciálně-pedagogické práce a školské legislativy, především vzhledem k plánovanému navyšování počtu rodinných skupin.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů odstranit nedostatky zjištěné při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pražský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.a@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Dětský domov Ch. Masarykové ze dne 19. 12. 2013 (s účinností od 1. 1. 2014)
2. Jmenovací dekret ředitelky příspěvkové organizace Dětského domova Ch. Masarykové ze dne 16. 1. 2020 (s účinností od 1. 3. 2020)
3. Změna Zřizovací listiny MHMP příspěvkové organizace CCHM, Č.j. 1959291/2022 ze dne 30. září 2022 (s účinností od 1. 10. 2022)
4. Vnitřní řád rodinných skupin CCHM ze dne 30. 1. 2023
5. Školní výchovně vzdělávací program ze dne 15. 12. 2021
6. Roční plán výchovně vzdělávacích činností s platností od 1. 9. 2022
7. Systém prevence rizikového chování dětí pro školní rok 2022/2023 s platností od 1. 9. 2022
8. Rozvojový plán CCHM 2020–2025
9. Záznamy z pedagogických rad a porad za školní rok 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
10. Hospitační záznamy za rok školní rok 2021/22 a 2022/23 k termínu inspekční činnosti
11. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti ve školním roce 2022/2023 k termínu inspekční činnosti – vybraný vzorek
12. Osobní dokumentace dětí vedená k termínu inspekční činnosti, včetně opatření ve výchově a PROD – vybraný vzorek
13. Školní matrika vedená k termínu inspekce – vybraný vzorek
14. Knihy návštěv vedené k termínu inspekční činnosti
15. Kniha úrazů vedená k termínu inspekce
16. Personální dokumentace pedagogických pracovníků vedená k termínu inspekce
17. Plán DVPP pro školní rok 2022/2023 s platností od 1. 9. 2022

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pražský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.a@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele/ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Libor Janošek, školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

.....

MgA. Naděžda Ostránská, školní
inspektorka

.....

Bc. Šárka Snížková, kontrolní pracovnice

.....

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.